

СЕКЦІЯ 2. ПЕДАГОГІЧНА ТА ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

УДК 159.9.072.4

**ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ОПТИМІСТИЧНІСТЬ
АТРИБУТИВНОГО СТИЛЮ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ**

Большакова А.М., д. психол. н., професор,
завідувач кафедри психології
Харківська державна академія культури

У статті проаналізовано взаємозв'язок показників оптимістичності атрибутивного стилю зі складниками інноваційного потенціалу особистості в юнацькому віці. Установлено, що загальний високий рівень оптимістичності загалом притаманний юнакам з високим рівнем готовності до змін, але не утворює значущих зв'язків із показниками толерантності до двозначності. Показано, що окремі параметри песимістичності атрибутивного стилю утворюють взаємозв'язки з такими складниками готовності до змін, як сміливість та адаптивність.

Ключові слова: *інноваційний потенціал, готовність до змін, толерантність до двозначності, атрибутивний стиль, оптимістичність атрибутивного стилю.*

В статті проаналізовані взаємозв'язки оптимістичності атрибутивного стилю з складниками інноваційного потенціалу особистості в юнацькому віці. Установлено, що загальний високий рівень оптимістичності в цілому притаманний юнакам з високим рівнем готовності до змін, але не утворює значущих зв'язків із показниками толерантності до двозначності. Показано, що окремі параметри песимістичності атрибутивного стилю утворюють взаємозв'язки з такими складниками готовності до змін, як сміливість та адаптивність.

Ключевые слова: *инновационный потенциал, готовность к переменам, толерантность к неопределенности, атрибутивный стиль, оптимистичность атрибутивного стиля.*

Bolshakova A.M. THE INNOVATIVE POTENTIAL AND OPTIMISTIC ATTRIBUTIONAL STYLE DURING YOUTH

The article of research is correlation between basic components of innovative potential and optimistic attributional style during youth. It is set that the general level of optimistic explanatory style is related to the high level of personal change readiness, but it's not related to the tolerance for ambiguity. It is shown that some indicators of pessimistic attributional style are related to such components of personal change readiness, as adventurousness and adaptability.

Key words: *innovative potential, personal change readiness, tolerance for ambiguity, attributive style, optimistic attributional style.*

Постановка проблеми. За сучасних умов стрімких кардинальних реформ у всіх галузях суспільно-політичного життя людина неминує відчувати себе об'єктом інновацій у всіх сферах життя. Виходячи із цього, обов'язковою умовою психічного благополуччя та повноцінного функціонування особистості є її здатність не тільки швидко пасивно пристосовуватися до змін, які пропонує навколишня дійсність, а й ставати активним суб'єктом цих змін, використовуючи їх як можливості для ефективного вибудовування життєвого проекту. Найважливішою детермінантою успішного життєвого самоздійснення людини за умов швидких трансформацій обставин життя є наявність у неї можливостей до сприйняття й використання змін як рушійних сил особистісного розвитку. Отже, проблема вивчення механізмів і факторів розвитку ін-

новаційного потенціалу особистості постає найактуальнішою проблемою сучасної психології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема потенційного в психіці особистості досить давно та плідно вивчається як зарубіжними, так і вітчизняними вченими.

Проблема потенційних можливостей особистості та їх реалізації в діяльності, розвитку й самовдосконаленні особистості вивчалася в роботах Б. Ананьєва, Т. Артем'євої, Л. Божович, Л. Віготського, О. Леонтьєва, Б. Ломова, В. Мясіщева, С. Рубінштейна. Поняття потенцій стосовно психіки загалом використовувалося під час дослідження можливості невикористаних психічних резервів, здатних актуалізуватися під впливом певних умов. Змістовну розробку загальних закономірностей функ-

ціонування потенційної сфери в сучасних дослідженнях здійснено у зв'язку з такими феноменами: людський потенціал (Є. Вахромов), адаптаційний потенціал (А. Маклаков), творчий потенціал (Я. Пономарьов, Е. Яковлева, Д. Богоявленська), інтелектуальний потенціал (В. Дружинін), комунікативний потенціал (О. Бодалев, Ю. Ємельянов, В. Лабунська, Л. Петровська), потенціал професіоналізму (А. Деркач, Е. Зеер, Є. Климов, Н. Кузьміна, В. Шадріков) та ін.

Останнім часом найбільш активно проблема потенційного розробляється в межах дослідження особистісного потенціалу як інтегральної характеристики особистісної зрілості й основи самодетермінації людини [6]. Найважливішим складником загального особистісного потенціалу є певні особистісні якості, установки, прагнення та цінності, які зумовлюють здатність людини активно й успішно брати участь в інноваційних процесах у різних сферах суспільного та особистого життя, тобто її інноваційний потенціал.

Визначається інноваційний потенціал як «сукупність соціокультурних і творчих характеристик особистості, що виявляються в її готовності вдосконалювати свою діяльність, а також наявність внутрішніх засобів і методів, що забезпечують цю готовність» [5, с. 196].

Аналіз психологічних досліджень, спрямованих на вивчення психологічних закономірностей ефективною розробки та впровадження інновацій [2; 5], дав змогу дійти висновку, що найважливішою детермінантою здатності людини до інноваційної поведінки, особистісною основою інноваційного потенціалу є готовність до прийняття змін – здатність ефективно адаптуватися до умов, що швидко трансформуються.

Оскільки інноваційний потенціал забезпечує здатність людини приймати нові обставини життя, які очікують її в майбутньому, доречним є припущення, що до важливих особистісних корелятивів готовності до змін має належати оптимізм, який є не тільки загальною позитивною установкою щодо майбутнього, а й стилем пояснення причин того, що відбувається в актуальному житті [7].

Постановка проблеми. Метою дослідження є вивчення взаємозв'язку між інноваційним потенціалом особистості (готовністю до змін) і показниками оптимістичності атрибутивного стилю в юнацькому віці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для участі в дослідженні залучено 104 особи віком від 19 до 24 років (47 дівчат і 57 юнаків).

Обрання юнацького віку під час формування вибірки досліджуваних обґрунтовано суттєвим значенням цього життєвого етапу для побудови психологічного майбутнього та життєвого самовизначення, формування ідентичності й усталеної самооцінки, розроблення магістральних, стратегічних планів і перспектив на подальший життєвий шлях (Л. Божович, М. Боришевський, І. Булах, Л. Виготський, Б. Волков, М. Гінзбург, Е. Еріксон, І. Кон, Г. Костюк, О. Леонтьєв, С. Максименко, В. Татенко, Т. Титаренко, Д. Фельдштейн). До того ж особливою актуальності дослідження оптимізму в юнацькому віці набуває через досить значне поширення в представників цієї вікової категорії феномена «нереалістичного (ілюзорного) оптимізму», що є фактором уразливості людини щодо майбутніх життєвих негараздів [4; 8; 9; 10].

Діагностику інноваційної готовності як психічного базису інноваційного потенціалу особистості, що забезпечує її адаптацію до змінюваних умов життєдіяльності, здійснено за допомогою опитувальника «Особистісна готовність до змін» («Personal Change Readiness Survey» – PCRS в адаптації Н. Бажанової та Г. Бардієр), який дає змогу оцінити загальний рівень готовності до змін і її складники:

- пристрасність (passion) – енергійність, невтомлюваність, підвищений життєвий тонус;

- винахідливість (resourcefulness) – уміння знаходити вихід зі складних ситуацій, звертатися до нових джерел розв'язання проблем;

- оптимізм (optimism) – сподівання, віра в успіх, небажання орієнтуватися на гірший варіант розвитку подій, прагнення фіксувати увагу не на проблемах, а на можливостях їх розв'язання;

- сміливість, підприємливість (adventurousness) – прагнення до нового, невідомого, відмова від перевіреного та надійного;

- адаптивність (adaptability) – вміння змінювати свої плани та рішення, перебудовувати діяльність у нових ситуаціях, відмовлятися від своїх уявлень, якщо цього потребує ситуація;

- упевненість (confidence) – віра в себе, свої переваги та сили, переконання в можливості здійснювати власні плани за наявності відповідного бажання;

- толерантність до двозначності (tolerance for ambiguity) – спокійне ставлення до відсутності чіткого уявлення про майбутній перебіг подій, рівновага в ситуаціях незрозумілості того, що відбувається, витривалість до ситуацій невизначеності цілей та очікувань [1].

Оцінювання оптимістичності атрибутивного стилю здійснено за допомогою опитувальника «Стиль пояснення успіхів та невдач» – СТОУН (Т. Гордєєва, Є. Осін, В. Шевяхова), спрямованого на визначення атрибутивного стилю – характерного способу, яким людина пояснює собі причини своїх успіхів і невдач у різних сферах. Під оптимістичним атрибутивним стилем автори методики розуміють конструктивний стиль пояснення причин життєвих подій, за умов реалізації якого «успіхи сприймаються як стабільні, глобальні та контролювані, а невдачі – як тимчасові (випадкові), локальні (такі, що зачіпають лише незначну частину життя) та змінювані (контрольовані)» [3, с. 7]. Під песимістичним атрибутивним стилем вона розуміє такий спосіб пояснення причин виникнення несприятливих обставин життя, за реалізації якого «негативні події, що з нею відбуваються, людина розглядає як такі, що спричинені постійними та глобальними причинами (такими, що триватимуть довго й зачеплять значну частину життя), і не схильна вірити в те, що вона може ці події контролювати» [3, с. 8].

Показниками методики СТОУН є загальний оптимізм; параметри оптимізму: стабільність, глобальність, контроль; оптимістичність у ситуаціях успіху, невдачі, досягнення, міжособової взаємодії [3].

У процесі статистичного оброблення отриманих результатів здійснено аналіз взаємозв'язку між показниками оптимістичності атрибутивного стилю та складниками готовності до змін. Статистично значущі коефіцієнти кореляції між загальним рівнем та окремими параметрами оптимізму й показниками готовності досліджуваних до змін наведено в таблиці 1.

Результати, подані в таблиці 1, показують, що більшість складників психологічної

готовності досліджуваних юнацького віку до змін утворюють статистично значущі зв'язки із загальним рівнем оптимістичності атрибутивного стилю та його окремими параметрами. При цьому найбільшу кількість зв'язків із показниками оптимістичності атрибутії очікувано утворила такий складник інноваційної готовності, як оптимізм, що, відповідно до процедурних особливостей методики PCRS, виявляє сподівання та віру в майбутні успіхи, очікування найкращого варіанта розвитку подій, прагнення в складних ситуаціях зосереджуватися не на проблемах, а на можливостях їх розв'язання [3].

Статистично значущий прямиий зв'язок встановлено між оцінками досліджуваних за шкалою «пристрасність» опитувальника PCRS і загальним рівнем оптимістичності пояснювального стилю (зв'язок пристрасності з окремими параметрами оптимістичності можна зазначити як тенденцію, яка не набула рівня статистичної значущості за залученого обсягу вибірки). Отже, високий рівень енергійності та невтомлюваності, підвищений життєвий тонус пов'язані в осіб юнацького віку з прагненням пояснювати свої успіхи особистісними причинами (внутрішня атрибутія), а невдачі – зовнішніми та випадковими факторами (зовнішня атрибутія).

Загальний рівень психологічної готовності до змін, а також такі її складники, як «винахідливість» і «впевненість» (за опитувальником PCRS) утворили статистично значущі кореляційні зв'язки із загальним рівнем оптимістичності й таким її важливим показником, як «контроль» (див. табл. 1). Отже, загальна схильність до оптимістичного пояснювального стилю (внутрішня атрибутія успіхів і зовнішня атрибутія невдач) і відчуття підконтрольності подій, що

Таблиця 1

Взаємозв'язок готовності до змін із загальними показниками оптимістичності атрибутивного стилю

Показники готовності до змін за опитувальником PCRS	Показники оптимістичності атрибутивного стилю за опитувальником СТОУН			
	Загальний рівень оптимізму	Параметри оптимізму		
		стабільність	глобальність	контроль
Пристрасність	0,259**			
Винахідливість	0,309**			0,301**
Оптимізм	0,336***	0,231*	0,242*	0,233*
Сміливість, підприємливість		-0,243*	-0,215*	
Адаптивність	-0,214*		-0,2*	
Впевненість	0,326***			0,331***
Толерантність до двозначності				
Загальний рівень	0,237*			0,284**

Примітки: * – $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** – $p < 0,001$.

відбуваються, властиві юнакам з високим рівнем здатності знаходити нові, неочікувані джерела розв'язання складних ситуацій («винахідливість») і вірою в себе, свої переваги та сили («впевненість»).

Неочікуваною виявилася наявність зворотного кореляційного зв'язку між показниками оптимістичності атрибутивного стилю й такими складниками готовності до змін, як «сміливість» та «адаптивність» (таблиця 1). Отже, прагнення до нового та невідомого, відмова від надійного й перевіреного («сміливість») і вміння перебудовувати свої плани та рішення («адаптивність») пов'язані в досліджуваних юнаків із тенденцією розглядати свої успіхи скоріш як випадкові й локальні, а невдачі – як більш закономірні й такі, що стосуються більшості сфер життя. Хоча подібні результати й потребують уточнення та виявлення внутрішнього пояснювального механізму в наступних дослідженнях, пояснити їх можна тим, що оптимістичний атрибутивний стиль не потрібен для сміливих та адаптивних особистостей, які здатні визнавати власну відповідальність за свої невдачі й помилки.

Результати кореляційного аналізу оцінок досліджуваних за шкалою «толерантність до двозначності» та опитувальником СТОУН показали відсутність статистично значущого зв'язку зі загальним рівнем оптимістичності атрибутивного стилю й зі всіма його параметрами (таблиця 1). Отже, досліджувані з високою витривалістю щодо непередбачуваних, непрогнозованих ситуацій не відрізняються стабільністю і глобальністю оптимістичності пояснень причин своїх успіхів і невдач. Пояснити таку особливість можна за рахунок того, що толерантні до невизначеності юнаки здатні диференційовано, а отже, більш адекватно, підходити до атрибуції своїх досягнень і не потребують оптимізму як захисного механізму в несприятливих обставинах.

Відсутність взаємозв'язку оптимістичності з толерантністю до двозначності та її зворотний зв'язок зі сміливістю й адаптивністю виявилися дещо непередбачуваними. Отже, для уточнення особливостей взаємозв'язку між різними компонентами готовності до змін та оптимістичністю особистості проведено кореляційний аналіз результатів досліджуваних за шкалою «оптимізм» та іншими шкалами опитувальника «Особистісна готовність до змін» (PCRS). Результати подано в таблиці 2.

Результати статистичного аналізу, подані в таблиці 2, показують, що оцінки оптимізму, отримані за опитувальниками PCRS і СТОУН, утворюють подібні взаємозв'язки з більшістю шкал опитувальника «Особистісна готовність до змін». Так, виявлено наявність статистично значущих прямих кореляцій оптимізму зі шкалами «пристрасність», «винахідливість», «впевненість» і загальним рівнем готовності до змін. Також підтверджено відсутність взаємозв'язку оптимізму та такого показника готовності до змін, як «сміливість».

При цьому дві шкали опитувальника готовності до змін утворюють інші взаємозв'язки з оцінками оптимізму за PCRS, порівняно з методикою СТОУН (таблиця 2). Виявилось, що такий показник готовності до змін, як «сміливість», не пов'язаний із рівнем оптимізму за PCRS (за наявності зворотного зв'язку з оптимістичністю атрибутивного стилю за СТОУН – див. таблиця 1), а показник «толерантність до двозначності» утворює значущий зв'язок з оптимізмом за його відсутності з оптимістичністю атрибутивного стилю за СТОУН.

Визначені розбіжності в структурі взаємозв'язків між складниками готовності до змін і показниками оптимістичності за двома різними методиками потребують певних пояснень. Доречно припустити,

Таблиця 2

Кореляції шкали «оптимізм» з іншими шкалами опитувальника «Особистісна готовність до змін» (PCRS)

	Інші шкали опитувальника готовності до змін (PCRS)						
	Пристрасність	Винахідливість	Сміливість, підприємливість	Адаптивність	Упевненість	Толерантність до двозначності	Загальний рівень
Шкала «оптимізм» (PCRS)	0,31**	0,26**	****	****	0,314**	0,21*	0,676***

Примітки: * – $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** – $p < 0,001$; **** – відсутність статистично значущого взаємозв'язку.

Таблиця 3

Взаємозв'язок готовності до змін із показниками оптимістичності атрибутивного стилю в різних типах життєвих ситуацій

Показники готовності до змін за опитувальником PCRS	Показники оптимістичності атрибутивного стилю для ситуацій			
	успіх	невдача	досягнення	міжособова взаємодія
Пристрасність	0,238*		0,267**	
Винахідливість	0,294**		0,337***	
Оптимізм	0,257**	0,319**		0,349***
Сміливість, підприємливість				
Адаптивність			-0,197*	
Упевненість	0,258**	0,297**	0,363***	
Толерантність до двозначності				
Загальний рівень		0,228*	0,275**	

Примітки: * – $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** – $p < 0,001$.

що зазначені розбіжності можна пояснити за рахунок деяких відмінностей у діагностичній спрямованості методики СТОУН і шкали «оптимізм» методики PCRS. Опитувальник СТОУН дає змогу оцінити оптимістичність як стиль пояснення успіхів і невдач у різних типах життєвих ситуацій [3], а шкала «оптимізм» PCRS – загальну надію на майбутній успіх, орієнтацією на найкращий розвиток подій, прагнення фіксуватися не переживанні проблем, а на пошуку шляхів їх розв'язання [1]. Отже, для досліджуваних з високим рівнем адаптивності як компонента готовності до змін притаманні низькі оцінки за оптимістичністю атрибутивного стилю та різні (від низьких до високих) оцінки загального оптимізму. Досліджувані, толерантні до двозначності, виявляють високий рівень загального оптимізму, але диференційовано пояснюють причини своїх успіхів і невдач (відсутність зв'язку з оптимістичністю атрибутивного стилю).

У таблиці 3 наведено результати статистичного аналізу (статистично значущі коефіцієнти кореляції) щодо взаємозв'язку готовності досліджуваних юнаків до змін та оптимістичності їх атрибутивного стилю в різних типах життєвих ситуацій.

Результати статистичного оброблення даних, подані в таблиці 3, показують наявність прямих статистично значущих взаємозв'язків між складниками психологічної готовності до змін і схильністю до оптимістичного стилю пояснення причин виникнення різних типів життєвих ситуацій:

- оптимістична внутрішня (особистісна) атрибуція успіху притаманна пристрасним, винахідливим і впевненим досліджуваним;

- оптимістична зовнішня атрибуція невдач пов'язана із загальним оптимізмом, упевненістю й загальною готовністю до змін;

- оптимістична атрибуція в ситуаціях досягнення корелює з пристрасністю, винахідливістю, впевненістю й загальним рівнем інноваційної готовності;

- оптимістична атрибуція в ситуаціях міжособової взаємодії властива юнакам із високим рівнем загального оптимізму.

Такі складники готовності до змін, як «толерантність до двозначності» та «сміливість», не утворили статистично значущих взаємозв'язків із рівнем оптимістичності стилю пояснення різних типів життєвих ситуацій (таблиця 3). Складник «адаптивність» інноваційної готовності виявився пов'язаним зі схильністю до песимістичності атрибутивного стилю в ситуаціях досягнення.

Висновки з проведеного дослідження. У результаті дослідження виявлено взаємозв'язок між інноваційним потенціалом та особливостями атрибутивного стилю в юнацькому віці. Якісний аналіз отриманих даних дає змогу резюмувати таке:

- загальний показник оптимістичності атрибутивного стилю й окремі його параметри пов'язані з такими складниками інноваційної готовності, як пристрасність, винахідливість, загальний оптимізм, упевненість і загальний рівень готовності до змін;

- сміливість та адаптивність утворюють значущі зв'язки з окремими показниками песимістичності пояснювального стилю;

- загальний оптимізм та оптимістичність атрибутивного стилю знаходяться між собою в значущому прямому взаємозв'язку, при цьому вони утворюють дещо різні структури взаємозв'язків зі складниками інноваційної готовності особистості, отже, оптимізм та оптимістичний атрибутивний стиль є феноменами, що мають певні розбіжності за своїм психологічним змістом;

- найбільш суттєві розбіжності у взаємозв'язках загального оптимізму й оптимі-

стичного атрибутивного стилю з інноваційною готовністю стосуються толерантності до двозначності (оптимізм утворює з нею значущі взаємозв'язки, а оптимістичність атрибуції не утворює), сміливості й адаптивності (оптимізм не утворює з ними значущих взаємозв'язків, а оптимістичність атрибутивного стилю утворює значущі зворотні зв'язки).

Перспективи подальших досліджень мають полягати в уточненні якісної структури причинно-наслідкових взаємозв'язків між оптимістичністю атрибутивного стилю та складниками інноваційної готовності особистості; диференціації психологічного змісту феноменів загального оптимізму й оптимістичності пояснювального стилю.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бажанова Н.А. Личностная готовность к переменам в контексте исследования феномена «ожидания» (Перевод и апробация опросника «Personal change-readiness survey»). Acta eruditorum. Научные доклады и сообщения (Приложение к журналу «Вестник РХГА». Т. 2). 2005. С. 169–178.
2. Герасимов Г.И. Инновации в образовании: сущность и социальные механизмы. Ростов на Дону: НМД «Логос», 1999. 136 с.

3. Гордеева Т.О., Осин Е.Н., Шевякова В.Ю. Диагностика оптимизма как стиля объяснения успехов и неудач: Опросник СТОУН. Москва: Смысл, 2009. 152 с.

4. Кіреєва З.О. Виявлення феномену нереалістичного оптимізму в студентських репрезентаціях-проектів життєвого шляху. Теорія і практика сучасної психології. 2012. Вип. 5. С. 85–90.

5. Клочко В.Е., Галажинский Э.В. Психология инновационного поведения. Томск: Томский государственный университет, 2009. 240 с.

6. Леонтьев Д.А. Личностное в личности: личностный потенциал как основа самодетерминации. Ученые записки кафедры общей психологии МГУ им. М.В. Ломоносова. Вып. 1. Москва: Смысл, 2002. С. 56–65.

7. Селигман М. Новая позитивная психология: Научный взгляд на счастье и смысл жизни. Москва: София, 2006. 368 с.

8. Davidson K., Prkachin K. Optimism and unrealistic optimism have an interacting impact on health-promoting behavior and knowledge changes. Personality and Social Psychology Bulletin. 1997. Vol. 23(6). P. 617–625.

9. Dillard A.J., Midboe A.M., Klein W.M.P. The dark side of optimism: Unrealistic optimism about problems with alcohol predicts subsequent negative event experiences. Personality and Social Psychology Bulletin. 2009. Vol. 35(11). P. 1540–1550.

10. Weinstein N.D. Unrealistic Optimism About Future Life Events. Journal of Personality and Social Psychology. 1980. Vol. 39. No. 5. P. 806–820.

УДК 159.922.1+159.922.6

ГЕНДЕРНО-ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕСТРУКТИВНОГО ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ В ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ

Вавілова А.С.,
аспірант кафедри психодіагностики та клінічної психології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У статті розглянуто психологічні підходи до вивчення гендерних і вікових особливостей перфекціонізму. Здійснено порівняльний аналіз особливостей перфекціонізму в дівчат і хлопців; встановлено взаємозв'язок деструктивного перфекціонізму з тривожно-депресивними проявами за гендерним критерієм. Описано вікові особливості перфекціонізму на дитячо-підлітковій вибірці віком від 12 до 16 років.

Ключові слова: гендерно-вікові особливості, деструктивний перфекціонізм, дитячо-підлітковий вік, тривожні прояви, депресивні прояви.

В статье рассмотрены психологические подходы к изучению гендерных особенностей перфекционизма. Осуществлен сравнительный анализ особенностей перфекционизма у девочек и мальчиков; установлена взаимосвязь деструктивного перфекционизма с тревожно-депрессивными проявлениями по гендерному критерию. Описаны возрастные особенности перфекционизма в детско-подростковой выборке в возрасте от 12 до 16 лет.

Ключевые слова: гендерно-возрастные особенности, деструктивный перфекционизм, детско-подростковый возраст, тревожные проявления, депрессивные проявления.

Vavilova A.S. GENDER AND AGE FEATURES OF DESTRUCTIVE PERFECTIONISM IN CHILDREN AND ADOLESCENS

The article describes psychological approaches to studying gender and age features of perfectionism in children and teenagers. Comparing analyses perfectionistic features in boys and girls was described; connection between destructive perfectionism and anxiety-depression manifestations according to the gender criterion